

ความหลากหลายของพรรณไม้น้ำและนกในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน จังหวัดบุรีรัมย์

Diversity of aquatic plants and birds in Huai Talat reservoir non-hunting area and Sanam Bin reservoir non-hunting area, Buriram province

รุ่งเรือง บุญส่ง

อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ จังหวัดบุรีรัมย์มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ แต่ยังขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบและขาดการเผยแพร่ข้อมูลที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพรรณไม้น้ำ นก และคุณภาพน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน ผลการศึกษาคุณภาพน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบินและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด พบว่า การนำไฟฟ้ามีค่าระหว่าง 155-481 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร อุณหภูมิน้ำ 28-31 องศาเซลเซียส ของแข็งที่ละลายน้ำทั้งหมด 101-289 มิลลิกรัมต่อลิตร พีเอช 5.95-8.61 และ ออกซิเจนละลายน้ำ 5.35-8.80 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 2 ผลการศึกษาพรรณไม้น้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด สสำรวจพบจำนวนทั้งสิ้น 22 ชนิด จำแนกเป็นพืชใต้น้ำ ได้แก่ ตีปลีน้ำและสาหร่ายหางกระรอก พืชใต้อ่างเก็บน้ำ ได้แก่ ตาลปัตรฤๅษี บัวเผื่อน บัวหลวง บัวบา บัวสาย เอื้องแพ็ดม้า พืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง ผักตบชวาไทย ผักกระเฉดน้ำ พงพวยน้ำ พืชชายน้ำ ได้แก่ กกตุ่มหู กกเล็ก กกสามเหลี่ยม กกสามเหลี่ยมเล็ก ขาเขียด เทียนนา ธูปฤๅษี ไมยราพยักษ์ แห้วทรงกระเทียมและหญ้าหนวดแมว นกที่สำรวจในช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 57 ชนิด และชนิดที่พบมากที่สุดได้แก่ นางแอ่นบ้าน ยางควาย ยางเปีย ยางโทนใหญ่ กาน้ำเล็ก พิบราบป่า และกระจอก ตาล สำหรับพรรณไม้น้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน สสำรวจพบทั้งสิ้น 25 ชนิด จำแนกเป็นพืชใต้น้ำ ได้แก่ สันตะวาใบพาย พืชใต้อ่างเก็บน้ำ ได้แก่ ตาลปัตรฤๅษี บัวบา บัวเผื่อน บัวสายและเอื้องแพ็ดม้า พืชลอยน้ำ ได้แก่ จอกหูหนู ผักตบชวา ผักตบไทย โสนคางคก แหนเป็ดเล็ก และพืชชายน้ำ ได้แก่ กูดดิน ผักแว่น กกทราย เทียนนา บัวบก ผักแขยง ผักเป็ดน้ำ ผักปราบใบแคบ หญ้าขน ไมยราพยักษ์ หญ้าไซ แห้วทรงกระเทียม หญ้าใบคอมและหญ้าปล้อง นกที่สำรวจพบ มีจำนวนทั้งสิ้น 73 ชนิด และชนิดที่พบมากที่สุดได้แก่ นกเป็ดแดง ยางควาย ปากห่าง แววก เป็ดลาย ยางเปีย ทะเลสาบแดงธรรมดา กระต๊อดแดง ยางโทนน้อย กาน้ำเล็ก ชายเลนน้ำจืด กระจอก ตาล ยางโทนใหญ่ นางนวลกลีบดำปีกขาว กระต๊อดขี้หมู และยางกรอกพันธุ์จีน การวิจัยนี้สรุปได้ว่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบินมีความหลากหลายของชนิดพรรณไม้น้ำและนกมากกว่าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด

คำสำคัญ : พรรณไม้น้ำ คุณภาพน้ำ นก เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน จังหวัดบุรีรัมย์

Abstract : Buriram province had wetlands, which were internationally important. However, the natural resource information was not stored systematically and it was not publicized for conservation tourism and sustainable development. This research aimed to study aquatic plants,

birds, and quality of water in Huai Talat Reservoir Non-hunting Area and Sanambin Reservoir Non-hunting Area. The study of water quality in Huai Talat Reservoir Non-hunting Area and Sanambin Reservoir Non-hunting Area found that the electrical conductivity was 155-481 $\mu\text{S}/\text{cm}$. The temperature of water was 28-31 $^{\circ}\text{C}$. Total dissolved solid was 101-289 mg/l. pH was 5.95-8.61, and water dissolved oxygen was 5.35-8.80 mg/l. The water quality was at the second type of standard level of surface water. The study of aquatic plants in Huai Talat Reservoir Non-hunting Area found that there were 22 types of aquatic plants, which could be classified into several types as follows: submerged plants such as *Potamogeton malaianum* Miq and *Hydrilla verticillata* (L.f.) ; emerged plants such as *Limnocharis flava* (L.) Buchenau, *Nymphaca nouchali* Burm.F., *Nelumbo nucifera* Gaertn, *Nymphoides indica* (L.) Kuntze, *Nymphaea pubescens* Willd, *Polygonum tomentosum* Willd ; floating plants such as *Ipomoea aquatica* Forsk., *Eichhornia crassipes* Mart, *Neptunia oleracea* Lour, *Jussiaea repens* Linn ; marginal plants such as *Cyperus brevifolius* (Rottb.) Hassk, *Cyperus pulcherrimus* Willd.ex Kunth, *Scirpus grossus* L.f., *Cyperus imbricatus* Retz., *Monochoria vaginalis* (Burm.F), *Jussiaea linifolia* Vahl, *Typha angustifolia* Linn, *Mimosa pigra* L., *Eleocharis dulcis* (Burm.F.) and *Fimbristylis miliacea* (L.) Vahl. The survey of birds during October to November 2010 found that there were 57 types of birds. The most frequently found types of birds were *Hirundo rustica* Linn, *Bubulcus coromandus*, *Egretta garzetta*, *Casmerodius albus*, *Phalacrocorax niger*, *Columba livia* Gmelin and *Passer flaveolus*. The study of aquatic plants in Sanambin Reservoir Non-hunting Area found that there were 25 types of aquatic plants, which could be classified into several types as follows: submerged plants such as *Ottelia alismoides* (L.) Pers ; emerged plants such as *Limnocharis flava* (L.) Buchenau, *Nymphoides indica* (L.) Kuntze, *Nymphaca nouchali* Burm.F, *Nymphaea pubescens* Willd and *Polygonum tomentosum* Willd ; floating plants such as *Salvinia cucullata* Roxb.&Bory, *Eichhornia crassipes* Mart, *Monochoria hastata* (L.), *Aeschynomene aspera* and *Lemna perpusilla* and ; marginal plants such as *Diplazium esculentum* (Retz), *Marsilea crenata* Presl, *Cyperus iria* L., *Jussiaea linifolia* Vahl, *Centella asiatica* (L.) Urb, *Limnophila aromatica* Lomk, *Altermanthera sessilis* (L.), *Commelina diffusa* Burm. F, *Brachiaria mutica* (Forsk.) Stapf, *Mimosa pigra* L, *Leersia hexandra* Sw, *Eleocharis dulcis* Burm.F., *Cyperus compactus* Retz and *Hymenachne pseudointerrupta*. The study showed that 73 types of birds were found in the area and the most frequently found types of birds were *Dendrocygna javanica*, *Bubulcus coromandus*, *Anastomus oscitans*, *Nycticorax nycticorax*, *Anas querquedula* Linnaeus, *Egretta garzetta*, *Tringa tetanus* Linnaeus, *Amandava amandava*, *Mesophoyx intermedia*, *Phalacrocorax niger*, *Tringa glareola*, *Passer flaveolus*, *Casmerodius albus*, *Chlidonias leucopterus*, *Lonchura punctulata* and *Ardeola bacchus*. The results of the study could be summarized that Sanambin Reservoir Non-hunting Area had diversity of aquatic plants and birds more than Huai Talat Reservoir Non-hunting Area did.

Keywords : aquatic plant, water quality, bird, Huai talat reservoir non-hunting area, Sanam Bin reservoir non-hunting area, Buriram province

บทนำ จังหวัดบุรีรัมย์มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 4 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำลำปลายมาศ เขตห้ามล่าสัตว์อ่างเก็บน้ำ ห้วยจรเข้มาก เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน (สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ, 2555) ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นระบบนิเวศมีความสำคัญต่อมนุษย์ พืช และสัตว์ทั้งทางนิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ, 2543) นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภคบริโภค เป็นแหล่งพักพิงและหลบภัยธรรมชาติของนกน้ำประจำถิ่นและนกอพยพ และเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ ซึ่งเหมาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม พ.ศ. 2546 อ่างเก็บน้ำห้วยตลาดซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำรองการผลิตน้ำประปาของจังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในระดับวิกฤติ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2547 สำนักงานจังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีโครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดด้านตะวันตก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่ 1,400 ไร่ ลึกเฉลี่ย 2.50 เมตร พร้อมงานถนนรอบอ่างเก็บน้ำกว้าง 6.00 เมตร ระยะทาง 15.00 กิโลเมตร ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเป็นเมืองท่องเที่ยว และเป็นบ้านเมืองน่าอยู่เพื่อเพิ่มปริมาณการเก็บกักน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ได้เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของประชาชนทั่วไป (สมเกียรติ ศรีปัดดา และคณะ. 2547)

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของพื้นที่ชุ่มน้ำโดยปราศจากความเข้าใจในคุณค่าและบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำ ย่อมมีผลต่อคุณภาพน้ำ ดิน และความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อกันเป็นสายใยปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น หากไม่มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาพรรณไม้ น้ำ และคุณภาพน้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่บ่งบอกถึงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้รวบรวมเป็นระบบสารสนเทศและเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้รับทราบข้อมูลของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

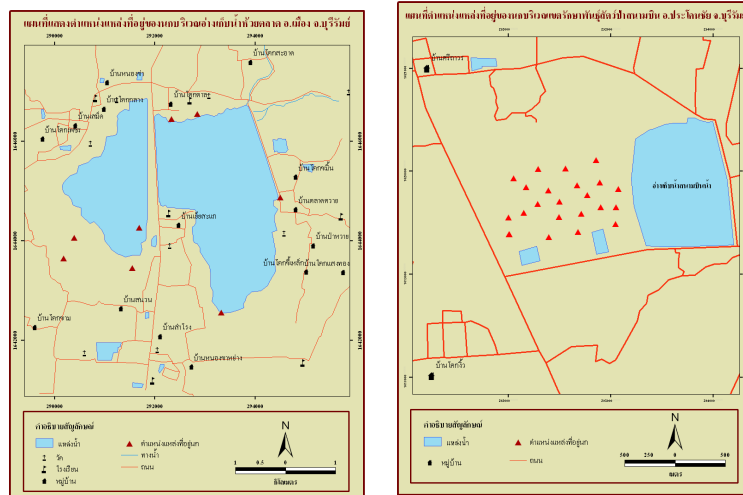
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ น้ำ และนก และคุณภาพน้ำ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

พื้นที่ศึกษา

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด ตั้งอยู่ในเขตตำบลเสม็ด ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ $14^{\circ} 51' - 53' N$ และ $103^{\circ} 03' - 06' E$ ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 160 เมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 4,434 ไร่ พื้นที่แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ อ่างเก็บน้ำด้านทิศตะวันออกพื้นที่ประมาณ 3,128 ไร่ และอ่างเก็บน้ำด้านทิศตะวันตกพื้นที่ประมาณ 1,306 ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ $14^{\circ} 38' - 39' N$ และ

103°04'-06'E ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 150-160 เมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 3,568 ไร่ พื้นที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นพื้นน้ำประมาณ 1,600 ไร่ และส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มประมาณ 1,968 ไร่ (ภาพ 1)

ภาพ 1 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งที่อยู่ของนกบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์อ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

วิธีดำเนินการวิจัย

สำรวจพื้นที่โดยรอบของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน กำหนดจุดศึกษาพรรณไม้ น้ำ นก และคุณภาพน้ำ 9 สถานีในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด และ 10 สถานีในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน โดยดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนมีนาคมถึงธันวาคม 2553 ศึกษาพรรณไม้โดยใช้ตารางสุ่ม 1x1 เมตร จำนวน 3 จุดในแต่ละสถานี บันทึกจำนวนพืชและชนิดพรรณไม้ที่พบ สำหรับตัวอย่างพืชที่ไม่ทราบชนิดให้เก็บตัวอย่างเพื่อนำมาจำแนกในห้องปฏิบัติการ ศึกษาความหลากหลายของนกร่วมกับเจ้าหน้าที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ระยะเวลา 06.00 - 10.00 นาฬิกา โดยการสำรวจด้วยตาเปล่า ร่วมกับการใช้กล้องส่องทางไกล บันทึกข้อมูลจำนวนและชนิดของนก การตรวจวัดคุณภาพน้ำภาคสนาม ได้แก่ อุณหภูมิ (temperature) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ค่าการนำไฟฟ้าของน้ำ (electrical conductivity) ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด (total dissolved solid) และออกซิเจนละลายน้ำ (dissolved oxygen) โดยใช้เครื่อง Multi-parameter analyser รุ่น CONSORT C535

ผลการวิจัย

ความหลากหลายชนิดของพรรณไม้

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด ระหว่างมีนาคมถึงธันวาคม 2553 จากจุดสำรวจ 9 สถานี พบพรรณไม้ทั้งสิ้น 20 ชนิด จำแนกเป็นพืชใต้น้ำ 2 ชนิด พืชโคล่เหนือน้ำ 4 ชนิด พืชลอยน้ำ 4 ชนิด และพืชชายน้ำ 11 ชนิด ส่วนบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน สำรวจพรรณไม้ 10 สถานี พบพรรณไม้ 29 ชนิด จำแนกเป็นพืชใต้น้ำ 1 ชนิด

พืชใต้น้ำ 4 ชนิด พืชลอยน้ำ 9 ชนิด และพืชชายน้ำ 15 ชนิด ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนจุดสำรวจที่พบพรรณไม้ในบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

พรรณไม้	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน
พืชใต้น้ำ		
ติปลี่น้ำ (<i>Potamogeton malaianus</i> Miq.)	+++	-
สาหร่ายหางกระรอก (<i>Hydrilla verticillata</i> (L.f.) Royle)	+	-
สันตะวาใบพาย (<i>Ottelia alismoides</i> (L.) Pers.)	-	+
พืชใต้น้ำ		
ตาลปัตรฤาษี (<i>Limnocharis flava</i> Linn.)	+	+
บัวบา (<i>Nymphoides indica</i> (L.) O. Kuntze)	+++++	+++++
บัวเฟื่อน (<i>Nymphaca stellata</i> Willd.)	-	++++
บัวสาย (<i>Nymphaea pubescens</i> Willd.)	++	++++
บัวหลวง (<i>Nelumbo nucifera</i> Gaertn)	+++	-
พืชลอยน้ำ		
จอกหูหนู (<i>Salvinia cucullata</i> Roxb.ex Bory)	-	+
ผักกระเฉดน้ำ (<i>Neptunia oleracea</i> Lour.)	++	++
ผักตบชวา (<i>Eichornia crassipes</i> (Mart.) Solms.)	-	++
ผักตบไทย (<i>Monochoria hastata</i> (L.) Solms.)	++	+
ผักบุ้ง (<i>Ipomoea aquatica</i> Forssk.)	++	+++++
แพงพวยน้ำ (<i>Jussiaea repens</i> Linn.)	+++++	+++++
โสนคางคก (<i>Achesynomene aspera</i> Linn.)	-	+
แหนเป็ดเล็ก (<i>Lemna perpusilla</i> Torrey)	-	+++++
ตับเต่า (<i>Sagittalia guayanensis</i> H.B.K.)		++
พืชชายน้ำ		
กุ๊ดดิน (<i>Diplazium esculentum</i> Retz.)	-	+++
กกตุ้มหู (<i>Cyperus brevifolius</i> (Rottb.) Hassk.)	+	-
ผักแว่น (<i>Marsilea crenata</i> Presl.)	-	++
กกทราย (<i>Cyperus iria</i> Linn.)	-	+
กกเล็ก (<i>Cyperus pulcherrimus</i> Willd. & Kunth)	++++	-
กกสามเหลี่ยม (<i>Actinoscirpus grossus</i> (L.f.) Goetgh &	+	-

ตาราง 1 (ต่อ)

พรรณไม้	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำสนามบิน
D.A.Simpson)		
กกสามเหลี่ยมเล็ก (<i>Cyperus pilosus</i> Vahl)	+	-
ขาเซียด (<i>Monochoria vaginalis</i> (Burm.f) C.Presl)	++	-
เทียนนา (<i>Jussiaea linifolia</i> Vahi)	+	++
ธูปฤาษี (<i>Typha angustifolia</i> Linn.)	++	-
บัวบก (<i>Centella asiatica</i> (L.) Urb.)	-	+
ผักแขยง (<i>Limnophila aromatica</i> (Lam.) Merr.)	-	+++
ผักเป็ดน้ำ (<i>Altermanthera sessilis</i> (L.) DC.)	-	+
ผักปลาใบแคบ (<i>Commelina diffusa</i> Burm. f.)	-	++
หญ้าขน (<i>Brachiaria mutica</i> (Forssk.) Stapf)	-	+++
ไมยราบยักษ์ (<i>Mimosa pigra</i> Linn.)	+	+++
หญ้าไซ (<i>Leersia hexandra</i> (L.) SW.)	-	++
แห้วทรงกระเทียม (<i>Eleocharis dulcis</i> (Burm.f.) Hensch.)	+++++	+
หญ้าใบคม (<i>Cyperus compactus</i> Retz.)	-	+++
หญ้าปล้อง (<i>Hymenachne pseudointerrupta</i> C.Muell)	-	+++
หญ้าหนวดแมว (<i>Fimbristylis miliacea</i> (L.) Vahl)	++++	-
เอื้องเพ็ชร์ (<i>Polygonum tomentosum</i> Willd.)	+	++

จากตารางพบว่า บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดมีพรรณไม้ที่แพร่กระจายมาก ประกอบด้วย พืชใต้น้ำ ได้แก่ ตีปสีน้ำและสาหร่ายหางกระรอก พืชใต้อ่างเก็บน้ำ ได้แก่ บัวบา บัวหลวง บัวสาย พืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง แพงพวยน้ำ ผักกระเฉดน้ำ ผักตบไทย ผักตบชวา และพืชชายน้ำ ได้แก่ แห้วทรงกระเทียม กกเล็ก และหญ้าหนวดแมว ส่วนบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบินพบพรรณไม้ที่แพร่กระจายมาก ประกอบด้วย พืชใต้น้ำ ได้แก่ สันตะวาใบพาย พืชใต้อ่างเก็บน้ำ ได้แก่ บัวบา บัวเผื่อน บัวสาย พืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง แพงพวยน้ำ แหนเป็ดเล็ก และพืชชายน้ำ ได้แก่ กูดดิน ผักแขยง หญ้าขน ไมยราบยักษ์ หญ้าใบคมและหญ้าปล้อง เป็นต้น

ความหลากหลายชนิดของนก

จากการสำรวจความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด ในเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 พบนกทั้งสิ้น 57 ชนิด แยกตามหลักอนุกรมวิธานได้ 10 อันดับ (order) 26 วงศ์ (family) จัดเป็นนกประจำถิ่น 19 ชนิด นกอพยพ 16 ชนิด และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ 10 ชนิด บริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน พบนกทั้งสิ้น 72 ชนิด แยกตามหลักอนุกรมวิธานได้ 7 อันดับ (order) 23 วงศ์ (family) จัดเป็นนกประจำถิ่น 19 ชนิด นกอพยพ 30 ชนิด และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่น

และนกอพยพ 11 ชนิด รายละเอียดตามตาราง 2 และ 3

จากตารางพบว่า บริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดมีความหลากหลายของนกในลำดับ ส่วนใหญ่พบนกในลำดับนกจับคอน (order Passeriformes) มากที่สุด ซึ่งจำแนกเป็น 11 วงศ์ ชนิดที่พบมากได้แก่ นกนางแอ่นบ้าน นกกระจอกตาส นกกิ่งโครงคอดำ นกเด้าดินนอกแดง นกกระจอกใหญ่ และนกกะตืดชี้ห่ม รองลงมา คือ อันดับนกกะสา (order Ciconiiformes) จำแนกเป็น 5 วงศ์ ชนิดที่พบจำนวนมากได้แก่ นกยางควาย นกยางเปีย นกยางโทน และนกกาน้ำเล็ก เป็นต้น ส่วนบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน พบนกในอันดับนกกะสา (order Ciconiiformes) 8 วงศ์ 33 ชนิด ซึ่งชนิดที่พบมากได้แก่ นกยางควาย นกปากห่าง นกแขวก นกยางเปีย นกทะเลขาแดงธรรมดา นกยางโทนน้อย นกกาน้ำเล็ก และนกชายเลนน้ำจืด อันดับนกจับคอน (order Passeriformes) พบ 8 วงศ์ 26 ชนิด ซึ่งชนิดที่พบมากได้แก่ นกกะตืดแดง นกกระจอกตาส นกกระจาปธรรมดา และกระตืดชี้ห่ม

ตาราง 2 นกที่สำรวจพบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด

อันดับ (Order)/ วงศ์ (Family)	ชนิดของนก (Species)	จำนวน (ตัว)	สถานะการอพยพ
Anseriformes/ Dendrocygnidae	เป็ดแดง (<i>Dendrocygna javanica</i> Horsfield)	15	นกประจำถิ่นและนก อพยพ
Ciconiiformes/ Accipitridae	เหยี่ยวขาว (<i>Elanus caeruleus</i> Desfontaines)		
	เหยี่ยวดำ (<i>Milvus migrans</i> Boddaert)	1	นกอพยพ
	นกยางโทนใหญ่ (<i>Casmerodius albus</i> Linn.)	2	นกอพยพ
Ardeidae	นกยางโทนน้อย (<i>Mesophoyx intermedia</i> Wagler)	59	นกประจำถิ่นและนก
	นกกางกรอกพันธุ์จีน (<i>Ardeola bacchus</i> Bonaparte)	11	อพยพ
	นกกางเปีย (<i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus))	14	นกอพยพ
	นกกางควาย (<i>Bubulcus ibis</i> (Linnaeus))	63	นกอพยพ
	นกกะสาขาว (<i>Ardea cinerea</i> Linnaeus)	76	นกประจำถิ่นและนก
	นกกาบัว (<i>Mycteria leucocephala</i>)	16	อพยพ
Ciconiidae	นกกาน้ำเล็ก (<i>Phalacrocorax niger</i> Vieillot)	5	นกประจำถิ่น
Phalacrocoracidae	นกเด้าดิน (<i>Actitis hypoleucos</i> Linn.)	53	นกอพยพ
Scolopacidae	นกชายเลนน้ำจืด (<i>Tringa glareola</i> Linn.)	3	
	นกทะเลขาเขียว (<i>Tringa nebularia</i> Gunnerus)	19	นกประจำถิ่นและนก
		2	อพยพ
			นกอพยพ
			นกอพยพ
			นกอพยพ

ตาราง 2 (ต่อ)

อันดับ (Order)/ วงศ์ (Family)	ชนิดของนก (Species)	จำนวน (ตัว)	สถานะการอพยพ
Coraciiformes/ Alcedinidae	นกกระเต็นน้อยธรรมดา (<i>Alcedo atthis</i> Linn.)	1	นกประจำถิ่นและนก
	นกกระเต็นอกขาว (<i>Halcyon smymensis</i> Linn.)	1	อพยพ
Halcyonidae	นกกระเต็นหัวดำ (<i>Halcyon pileata</i> Boddaert)	1	
	นกจาบคาเล็ก (<i>Merops orientalis</i> Latham)	11	นกอพยพ
Meropidae			
Cuculiformes/ Centropodidae	นกกะปูดใหญ่ (<i>Centopus sinensis</i> Stephens)	6	นกประจำถิ่น
Columbiformes/ Columbidae	นกเขาชวา (<i>Geopelia striata</i> Linn.)	19	นกประจำถิ่น
	นกเขาใหญ่ (<i>Streptopelia chinensis</i> Scopoli)	6	นกประจำถิ่น
	นกเขาไฟ (<i>Streptopelia tranquebarica</i> Hermann)	4	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
	นกพิราบป่า (<i>Columba livia</i>)	42	นกประจำถิ่น
Gruiformes/Rallidae	นกกวัก (<i>Amauornis phoenicurus</i> Pennant)	4	นกประจำถิ่น
Passeriformes/ Alaudidae	นกจาบผ่นปีกแดง (<i>Mirafra assamica</i> Horsfield)	2	
	นกจาบผ่นเสียงสวรรค์ (<i>Alauda gulgula</i>)	5	
	นกขมิ้นน้อยธรรมดา (<i>Aegithina tiphia</i> (Linnaeus))	3	นกประจำถิ่น
Aegithinidae	นกกระจิบหญ้าอกเทา (<i>Prinia hodgsonii</i>)	7	
Cisticolidae	นกกระจิบหญ้าสีเรียบ (<i>Prinia inornata</i> Sykes)	9	นกประจำถิ่น
	นกแซงแซวหางปลา (<i>Dicrurus macrocercus</i> Vieillot)	13	นกประจำถิ่นและนก
Corvidae	นกอีแพรดแถบอกดำ (<i>Rhipidura javanica</i> Sparman)	8	อพยพ
	นกนางแอ่นบ้าน (<i>Hirundo rustica</i> Linn.)	546	
Hirundinidae	นกนางแอ่นแปซิฟิก (<i>Hirundo tahitica</i>)	3	นกประจำถิ่นและนก
	นกจับแมลงคอแดง (<i>Ficedula parva</i> Bechstein)	8	อพยพ
Muscicapidae	นกจับแมลงสีน้ำตาล (<i>Muscicapa dauurica</i> Pallas)	3	
	นกยอดหญ้าหัวดำ (<i>Saxicola torquata</i> Linn.)	9	นกประจำถิ่นและนก
	นกยางเขนบ้าน (<i>Copsychus saularis</i> Linn.)	7	อพยพ
	นกกินปลีคอสีน้ำตาลแดง (<i>Anthreptes rhodolaema</i>)	2	นกประจำถิ่นและนก
Nectariniidae	นกกินปลีคีม่วง (<i>Cinnyris asiaticus</i>)	3	อพยพ
	นกกินปลีอกเหลือง (<i>Nectarinia jugularis</i> (Linnaeus))	13	นกประจำถิ่นและนก
	นกกระจอกใหญ่ (<i>Passer domesticus</i> Linn.)	16	อพยพ
Passeridae	นกกระจอกตาล (<i>Passer flaveolus</i> Blyth)	33	นกประจำถิ่น

ตาราง 2 (ต่อ)

อันดับ (Order)/ วงศ์(Family)	ชนิดของนก (Species)	จำนวน (ตัว)	สถานะการอพยพ
	นกกระตีดขี้หมู (<i>Lonchura punctulata</i>)	14	หายาก นกประจำถิ่น
	นกกระตีดแดง (<i>Amandava amandava</i> Linn.)	10	
	นกเด้าดินทุ่งเล็ก (<i>Anthus rufulus</i>)	8	นกประจำถิ่น
	นกเด้าดินนอกแดง (<i>Anthus cervinus</i> Pallas)	18	กำลังขยายถิ่น
	นกเด้าดินทุ่งใหญ่ (<i>Anthus richardi</i>)	9	
	นกเด้าลมเหลือง (<i>Motacilla flava</i> Linn.)	2	นกประจำถิ่น
	นกปรอดหัวสีเขม่า (<i>Pycnonotus aurigaster</i> Vieillot)	4	
Pycnonotidae	นกปรอดสวน (<i>Pycnonotus blanfordi</i> Jerdon)	14	นกอพยพ
	นกกระจัดสีคล้ำ (<i>Phylloscopus fuscatus</i> Blyth)	9	นกอพยพ
Sylviidae	นกพงใหญ่พันธุ์ญี่ปุ่น (<i>Acrocephalus orientalis</i> Temminck and Schlegel)	6 7	นกอพยพ นกอพยพ
	นกกระจิบธรรมดา (<i>Orthotomus sutorius</i> Pennant)	27	นกประจำถิ่น
Sturnidae	นกกิ้งโครงคอดำ (<i>Sturnus nigricollis</i> Paykull)		นกประจำถิ่น นกอพยพ นกอพยพ นกประจำถิ่น นกประจำถิ่น
Piciformes/Megalaimi dae	นกตีทอง (<i>Megalaima haemacephala</i> Mueller)	5	นกประจำถิ่น
Strigiformes/ Strigidae	นกเค้าแมว (<i>Glaucidium cuculoides</i> Vigors)	2	นกประจำถิ่น
Upupiformes/Upupi dae	นกกระจ่างหัวขวาน (<i>Upupa epops</i>)	2	นกอพยพ

ตาราง 3 ชนิดและจำนวนนกที่พบในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

อันดับ (Order)/วงศ์(Family)	ชนิดของนก (Species)	จำนวน (ตัว)	สถานะการอพยพ	
Anseriformes/Dendrocygnidae Anatidae	เป็ดแดง (<i>Dendrocygna javanica</i>)	22,00	นกประจำถิ่นและนกอพยพ	
	เป็ดปากพลั่ว (<i>Anas clypeata</i> Linn.)	4	นกอพยพ	
	เป็ดเทา (<i>Anas poecilorhyncha</i> Forster)	2	นกอพยพ	
	เป็ดหงส์ (<i>Sarkidiornis melanotos</i> Pennant)	2	นกประจำถิ่น	
	เป็ดปีกเขียว (<i>Anas crecca</i> Linn.)	1	นกอพยพ	
	เป็ดลาย (<i>Anas querquedula</i> Linn.)	10	นกอพยพ	
	เป็ดคัมแบค (<i>Nettapus coromandelianus</i> Gmelin)	667		
Caprimulgiformes/Caprimulgidae	นกตบยุงป่าโคก (<i>Caprimulgus affinis</i>)	6	1	นกประจำถิ่น
Charadriiformes/Rostratulidae	นกโป่งวิด (<i>Rostratula benghalensis</i>)	9		
Ciconiiformes/Ardeidae	นกยางโทนใหญ่ (<i>Casmerodius albus</i> Linn.)	152	นกประจำถิ่นและนกอพยพ	
	นกยางโทนน้อย (<i>Mesophoyx intermedia</i> Wagler)	286	นกอพยพ	
	นกยางกรอกพันธุ์จีน (<i>Ardeola bacchus</i> Bonaparte)	109	นกอพยพ	
	นกยางเปีย (<i>Egretta garzetta</i> Linn.)	413	นกประจำถิ่นและนกอพยพ	
	นกยางควาย (<i>Bubulcus ibis</i> Linn.)	1,220	นกประจำถิ่น	
	นกกระสานวล (<i>Ardea cinerea</i> Linn.)	48	นกอพยพ	
	นกกระสาแดง (<i>Ardea purpurea</i> Linn.)	2	นกอพยพ	
	นกแขวก (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	1,090	นกประจำถิ่นและนกอพยพ	
	นกยางทะเล (<i>Egretta sacra</i>)	1		
	นกยางไฟหัวเทา (<i>Ixobrychus eurhythmus</i> Swinhoe)	1	นกอพยพ	
	นกยางดำ (<i>Dupetor flavicollis</i> Latham)	7		
	นกกระทง (<i>Pelecanus philippensis</i> Gmelin)	35		
	Charadriidae	นกตีนเทียน (<i>Himantopus himantopus</i> Linn.)	94	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
Ciconiidae	นกกาบบัว (<i>Mycteria leucocephala</i>)	165		
	นกกระสาปากเหลือง (<i>Mycteria cinerea</i>)	3		
	นกตะกรุม (<i>Leptoptilos javanicus</i>)	2		
	นกปากห่าง (<i>Anastomus oscitans</i>)	1,195		
Jacaniidae	นกพริก (<i>Metopidius indicus</i> Latham)	6		
Laridae	นกนางนวลธรรมดา (<i>Larus brunnicephalus</i> Jerdon)	4	นกอพยพ	

ตาราง 3 (ต่อ)

อันดับ (Order)/วงศ์(Family)	ชนิดของนก (Species)	จำนวน (ตัว)	สถานะการอพยพ
	นกนางนวลกลบดำปีกขาว (<i>Chlidonias leucopterus</i>)	137	นกอพยพ
Phalacrocoracidae	Temminck)	254	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
Podicipedidae	นกกาน้ำเล็ก (<i>Phalacrocorax niger</i>)	25	นกประจำถิ่น
Scolopacidae	นกเป็ดผีเล็ก (<i>Tachybaptus ruficollis</i> Pallas)	9	นกอพยพ
	นกเด้าดิน (<i>Actitis hypoleucos</i> Linn.)	200	นกอพยพ
	นกชายเลนน้ำจืด (<i>Tringa glareola</i> Linn.)	58	นกอพยพ
	นกชายเลนบึง (<i>Tringa stagnatilis</i>)	2	นกอพยพ
	นกชายเลนปากโค้ง (<i>Calidris ferruginea</i>)	18	นกอพยพ
	Pontoppidan)	23	นกอพยพ
	นกปากซ่อมหางเข็ม (<i>Gallinago stenura</i> Bonaparte)	25	นกอพยพ
	นกปากซ่อมหางพัด (<i>Gallinago gallinago</i> Linn.)	325	นกอพยพ
	นกสตี้นท์อกเทา (<i>Calidris temminckii</i> Leisler)	56	นกอพยพ
	นกทะเลขาแดงธรรมดา (<i>Tringa totanus</i> Linn.)	64	นกอพยพ
	นกทะเลขาแดงลายจุด (<i>Tringa erythropus</i> Pallas)	27	นกอพยพ
	นกปากแอนหางดำ (<i>Limosa limosa</i> Linn.)		
	นกทะเลขาเขียว (<i>Tringa nebularia</i> Gunnerus)		
/Alcedinidae	นกกระเต็นหัวดำ (<i>Halcyon pileata</i> Boddaert)	3	นกอพยพ
Halcyonidae			
Gruiformes/ Rallidae	นกกวัก (<i>Amauornis phoenicurus</i> Pennant)	9	นกประจำถิ่น
	นกคุต (<i>Fulica atra</i> Linn.)	1	นกอพยพ
Passeriformes/	นกกระจับหญ้าสีเรียบ (<i>Prinia inornata</i> Sykes)	28	นกประจำถิ่น
Cisticolidae	นกยอดข้าวหางแพนลาย (<i>Cisticola juncidis</i> Rafinesque)	18	
		4	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
Corvidae	นกจับแมลงจุกดำ (<i>Hypothymis azurea</i> Boddaert)	1	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
	นกแซวสวรรค์ (<i>Terpsiphone paradise</i>)	12	นกอพยพ
Muscicapidae	นกจับแมลงคอแดง (<i>Ficedula parva</i> Bechstein)	5	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
	นกจับแมลงสีน้ำตาล (<i>Muscicapa dauurica</i> Pallas)	15	นกประจำถิ่นและนกอพยพ
	นกยอดหญ้าหัวดำ (<i>Saxicola torquata</i> Linn.)	36	นกประจำถิ่น
	นกกางเขนบ้าน (<i>Copsychus saularis</i> Linn.)	6	นกอพยพ
	นกคอมรกต (<i>Ficedula parva</i> Bechstein)	2	นกอพยพ
	นกจับแมลงสีน้ำตาลแดง (<i>Muscicapa ferruginea</i>)	16	หายากนกประจำถิ่น

ตาราง 3 (ต่อ)

อันดับ (Order)/วงศ์(Family)	ชนิดของนก (Species)	จำนวน (ตัว)	สถานะการอพยพ
Nectariniidae	Hodgson)	13	
	นกกินปลีคอสีน้ำตาลแดง (<i>Anthreptes rhodolaema</i>)	25	นกประจำถิ่น
	นกกินปลีดำม่วง (<i>Cinnyris asiaticus</i>)	8	นกประจำถิ่น
Passeridae	นกกินปลีอกเหลือง (<i>Nectarinia jugularis</i> Linn.)	11	กำลังขยายถิ่น
	นกสีชมพูสวน (<i>Dicaeum cruentatum</i> Linn.)	170	
	นกกระจอกใหญ่ (<i>Passer domesticus</i> Linn.)	125	นกประจำถิ่น
	นกกระจอกตาล (<i>Passer flaveolus</i> Blyth)	42	นกประจำถิ่น
	นกกระดี่ตี๋ขี้หมู (<i>Lonchura punctulata</i> Linn.)	305	
	นกกระจอกบ้าน (<i>Passer montanus</i> Linn.)	9	
	นกกระดี่ตี๋แดง (<i>Amandava amandava</i> Linn.)	140	นกประจำถิ่น
Ploceidae	นกกระดี่ตี๋สีอิฐ (<i>Lonchura malacca</i> Linn.)	48	นกประจำถิ่น
Sturnidae	นกกระจาบบรรณดา (<i>Ploceus philippinus</i>)	15	นกอพยพ
	นกกิ้งโครงคอดำ (<i>Sturnus nigricollis</i> Paykull)	17	นกประจำถิ่น
Sylviidae	นกกิ้งโครงแกลบปากขาว (<i>Sturnus sinensis</i> Gmelin)	3	นกอพยพ
	นกกระจาบบรรณดา (<i>Orthotomus sutorius</i> Pennant)	14	นกอพยพ
	นกพงนาพันธุ์จีน (<i>Acrocephalus consinens</i> Swinhoe)		
	นกพงคิ้วดำ (<i>Acrocephalus bistrigiceps</i> Swinhoe)		

คุณภาพน้ำ

จากการศึกษาคุณภาพน้ำระหว่างเดือนมีนาคมถึงธันวาคม 2553 พบว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดมีค่าการนำไฟฟ้า ระหว่าง 155-250 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร อุณหภูมิน้ำระหว่าง 29-31 องศาเซลเซียส ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด ระหว่าง 169-289 มิลลิกรัมต่อลิตร ออกซิเจนละลายน้ำระหว่าง 5.25-7.45 มิลลิกรัมต่อลิตร และความเป็นกรด-ด่างระหว่าง 5.9-8.61 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบินมีค่าการนำไฟฟ้าระหว่าง 299-484 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร อุณหภูมิน้ำระหว่าง 28-31 องศาเซลเซียส ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด ระหว่าง 101-216 มิลลิกรัมต่อลิตร ออกซิเจนละลายน้ำระหว่าง 6.6-8.3 มิลลิกรัมต่อลิตร และความเป็นกรด-ด่างระหว่าง 7.65-8.24 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 คุณภาพน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำ
สนามบิน

ดัชนีคุณภาพน้ำ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำสนามบิน
ค่าการนำไฟฟ้า ($\mu\text{S}/\text{cm}$)	204 (155-250)	403.9 (299-484)
อุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$)	30 (29-31)	29.3 (28-31)
ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด (mg/l)	110 (101-216)	245 (169-289)
ออกซิเจนละลายน้ำ (mg/l)	6.6 (6.6-8.3)	5.995 (5.25-7.45)
ความเป็นกรด-ด่าง	8.01 (7.65-8.24)	7.48 (5.958.61)

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพน้ำและพรรณไม้

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพรรณไม้กับคุณภาพน้ำ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป SPSS พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพีชได้น้ำกับการนำไฟฟ้าของน้ำมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r เท่ากับ -0.464 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) และของแข็งละลายน้ำทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับพีชได้น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r เท่ากับ -0.480 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพน้ำและพรรณไม้

คุณภาพน้ำ	พรรณไม้			
	พีชได้น้ำ	พีชลอยน้ำ	พีชไหลเหนือน้ำ	พีชขายน้ำ
การนำไฟฟ้าของน้ำ (electrical conductivity)	-0.464^*	.206	.257	-0.219
ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด (total dissolved solid)	-0.480^*	.115	.384	-0.172
ความเป็นกรด-ด่าง (pH)	.205	-0.050	-0.449	-0.137
อุณหภูมิน้ำ (water temperature)	-0.130	.078	-0.333	.033
ออกซิเจนละลายน้ำ (dissolve oxygen)	.197	-0.342	-0.400	-0.237

อภิปรายผล

จากการศึกษาความหลากหลายชนิดของพรรณไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด ระหว่างมีนาคมถึงธันวาคม 2553 จากจุดสำรวจ 9 สถานี พบพรรณไม้ทั้งสิ้น 20 ชนิด จำแนกเป็นพีชได้น้ำ 2 ชนิด พีชไหลเหนือน้ำ 4 ชนิด พีชลอยน้ำ 4 ชนิด และพีชขายน้ำ 11 ชนิด พรรณไม้ที่แพร่กระจายมากประกอบด้วย พีชได้น้ำ ได้แก่ ตีปลีน้ำและสาหร่ายหางกระรอก พีชไหลเหนือน้ำ ได้แก่ บัวบา บัวหลวง บัวสาย พีชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง แพงพวยน้ำ ผักกระเฉดน้ำ ผักตบไทย ผักตบชวา และพีชขายน้ำ ได้แก่ แห้วทรงกระเทียม กกเล็ก และหญ้าหนวดแมว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพรรณไม้กับคุณภาพน้ำ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพีชได้น้ำกับการนำไฟฟ้าของน้ำมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p < 0.05$) และของแข็งละลายน้ำทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับพีซีไต้น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทั้งนี้เนื่องจาก พ.ศ. 2547 มีโครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดด้านตะวันตก พื้นที่ 1,400 ไร่ ลึกเฉลี่ย 2.50 เมตร ส่งผลให้คุณภาพน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดมีค่าการนำไฟฟ้า ระหว่าง 155-250 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร อุณหภูมิน้ำระหว่าง 29-31 องศาเซลเซียส ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด ระหว่าง 169-289 มิลลิกรัมต่อลิตร ออกซิเจนละลายน้ำระหว่าง 5.25-7.45 มิลลิกรัมต่อลิตร และความเป็นกรด-ด่างระหว่าง 5.9-8.61 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดหลังการฟื้นฟูระบบนิเวศทำให้มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์นกทั้งสิ้น 57 ชนิด แยกตามหลักอนุกรมวิธานได้ 10 อันดับ (order) 26 วงศ์ (family) จัดเป็นนกประจำถิ่น 19 ชนิด นกอพยพ 16 ชนิด และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ 10 ชนิด ส่วนใหญ่พบนกในลำดับนกจับคอน (order Passeriformes) มากที่สุด ซึ่งจำแนกเป็น 11 วงศ์ ชนิดที่พบมาก ได้แก่ นกนางแอ่นบ้าน นกกระจอกตาล นกกิ่งโครงคอดำ นกเด้าดินนอกแดง นกกระจอกใหญ่ และนกกระต๊อช้หนู รองลงมาคืออันดับนกรกระสา (order Ciconiiformes) จำแนกเป็น 5 วงศ์ ชนิดที่พบจำนวนมาก ได้แก่ นกยางควาย นกยางเปีย นกยางโทน และนกกาน้ำเล็ก เป็นต้น

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน มีพื้นที่ทั้งหมด 3,568 ไร่ พื้นที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นน้ำประมาณ 1,600 ไร่ และส่วนที่เป็นที่ราบลุ่มประมาณ 1,968 ไร่ สสำรวจพบพรรณไม้ 29 ชนิด จำแนกเป็นพีซีไต้น้ำ 1 ชนิด พีซีไพล์เหนือน้ำ 4 ชนิด พีซีไชลอยน้ำ 9 ชนิด และพีซีไชยน้ำ 15 ชนิด พรรณไม้ที่แพร่กระจายมากประกอบด้วย พีซีไต้น้ำ ได้แก่ สันตะวาใบพาย พีซีไพล์เหนือน้ำ ได้แก่ บัวบา บัวเผื่อน บัวสาย พีซีไชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง แพงพวยน้ำ แหนเป็ดเล็ก และพีซีไชยน้ำ ได้แก่ กูดดิน ผักแขยง หญ้าขน ไผ่ยราบยักษ์ หญ้าใบคมและหญ้าปล้อง เป็นต้น สอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพีซีไต้น้ำกับการนำไฟฟ้าของน้ำมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และของแข็งละลายน้ำทั้งหมดมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับพีซีไต้น้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทั้งนี้เนื่องจากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบินเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มที่ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ ดังนั้นระดับน้ำส่วนใหญ่จึงมีระดับไม่ลึกและเหมาะต่อการเจริญของพืชกลุ่มพีซีไพล์เหนือน้ำ พีซีไชลอยน้ำและพีซีไชยน้ำ เมื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำจึงพบ ค่าการนำไฟฟ้าระหว่าง 299-484 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตรและ ของแข็งละลายน้ำทั้งหมดระหว่าง 101-216 มิลลิกรัมต่อลิตร สำหรับความหลากหลายชนิดของนกในเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 พบนกทั้งสิ้น 72 ชนิด แยกตามหลักอนุกรมวิธานได้ 7 อันดับ (order) 23 วงศ์ (family) จัดเป็นนกประจำถิ่น 16 ชนิด นกอพยพ 30 ชนิด และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ 11 ชนิด พบนกในอันดับนกรกระสา (order Ciconiiformes) 8 วงศ์ 33 ชนิด ซึ่งชนิดที่พบมากได้แก่นกยางควาย นกปากห่าง นกแขวก นกยางเปีย นกทะเลขาแดงธรรมดา นกยางโทนน้อย นกกาน้ำเล็ก และนกชายเลนน้ำจืด อันดับนกจับคอน (order Passeriformes) พบ 8 วงศ์ 26 ชนิด ซึ่งชนิดที่พบมากได้แก่นกกระต๊อแดง นกกระจอกตาล นกกระจาบบธรรมดา และกระต๊อช้หนู จากข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบินเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายชนิดของพรรณไม้และนก มีความสำคัญสำหรับนกทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพได้เป็นจำนวนมาก

ผลการวิจัย

1. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด สํารวจพบพรรณไม้จำนวน 20 ชนิด (species) จำแนกเป็นพืชได้น้ำ 2 ชนิด พืชโผล่เหนือน้ำ 4 ชนิด พืชลอยน้ำ 4 ชนิด และพืชชายน้ำ 11 ชนิด สํารวจพบนก 10 อันดับ (order) 26 วงศ์ (family) 57 ชนิด จัดเป็นนกประจำถิ่น 19 ชนิด นกอพยพ 16 ชนิด และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ 10 ชนิด คุณภาพน้ำมีค่าการนำไฟฟ้า ระหว่าง 155-250 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร อุณหภูมิน้ำระหว่าง 29-31 องศาเซลเซียส ของแข็งละลายน้ำทั้งหมดระหว่าง 169-289 มิลลิกรัมต่อลิตร ออกซิเจนละลายน้ำระหว่าง 5.25-7.45 มิลลิกรัมต่อลิตร และความเป็นกรด-ด่างระหว่าง 5.9-8.61

2. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน สํารวจพบพรรณไม้จำนวน 29 ชนิด จำแนกเป็นพืชได้น้ำ 1 ชนิด พืชโผล่เหนือน้ำ 4 ชนิด พืชลอยน้ำ 9 ชนิด และพืชชายน้ำ 15 ชนิด สํารวจพบนก 7 อันดับ (order) 23 วงศ์ (family) 72 ชนิด จัดเป็นนกประจำถิ่น 16 ชนิด นกอพยพ 30 ชนิด และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ 11 ชนิด คุณภาพน้ำมีค่าการนำไฟฟ้าระหว่าง 299-484 ไมโครซีเมนต์ต่อเซนติเมตร อุณหภูมิน้ำระหว่าง 28-31 องศาเซลเซียส ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด ระหว่าง 101-216 มิลลิกรัมต่อลิตร ออกซิเจนละลายน้ำระหว่าง 6.6-8.3 มิลลิกรัมต่อลิตร และความเป็น กรด-ด่างระหว่าง 7.65-8.24

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยเรื่อง “ระบบภูมิสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ : กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาดและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน จังหวัดบุรีรัมย์” ประจำปี 2553

เอกสารอ้างอิง

- สมเกียรติ ศรีปัดดา, สุนทร เทศสวัสดิ์วงศ์, อร รุ่งเรืองวัฒน์ และ รุ่งเรือง บุญส่ง. (2547). รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โครงการขุดลอกและปรับปรุงภูมิทัศน์อ่างเก็บน้ำห้วยตลาด ตำบลสะแกชำ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. บุรีรัมย์ : สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- สถาบันวิจัยรุกขเวช. (2541). สภาพแหล่งน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด จังหวัดบุรีรัมย์. ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ ศรีเพ็ญ. (2542). พรรณไม้ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ. (2555). คุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ : สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ. (2543). ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ : สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.